

Algirdo Skudučio
pasakojimai

Užrašė Gintaras Biržietis

ISBN 978-609-475-494-4

© Gintaras Biržietis

© Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

2020
Vilnius

Ledas storas, per vasarą bus. Jau, matai, durniuoja ir dievas ant galo. Rudenį lado nekocio nebuvo, baisu buvo vaikšiot, a kaip tik kiek sustojo ladelis, tai šitie sumašedšei su mašinom važinėt pradėjo. Eidamas pėsčias meškeriotojas inlakia, a anys su mašinom važinėja, ir neinlakia. Kad ti griausmas, sakau velniai nešioja juos. Dabar važiuok kur nori. Tai dabar mat pabuvom kelis metus, gal keturis ar penkis, lieptai nereikia taisyt, a po šitakio lado lieptų nė vieno nebus. Lieptas atremontuotas praeitam pavasary, da anas būt būvis porą metų. Da vienas toliau, tam kaimį Bubuliuose, sako nusbodo lieptai dirbt, padarysiu su vamzdžiu, įvorysiu kad neištrauktų. Tai ateina pavasary, padaboja – net po Strazdais, kojas va šiteip išvirtę, nuneštas, ant sėklaus užkliuvęs. Žigų pabuvo per vasarą – neiškėlo, ale iškelt niekaip negali, vandenį prabuvo. Šuminiuose yra padaryta ant bačkų, ale bačkos va šiteip, kaip per kambarį, tai ti tai lieptas, anis gi lapatuoja, lapatuoja, vandens daugiau – anis pakyla, mažiau – nuslaidžia. A kai par mus padarai ant kuolų šitų, kad pasiekti paplaukiot, paskui kai pradeda tūsyti – nuneš, nebus jo. Nežinau, nebent staigiai palais – būdavo kitam pavasary šitam kumpe

ladas, pabuvo saulė dieną – tyku, gražu, ir praskysta ladas. Buvo Kaunelis pririnkęs butelių plastmasinių, sakė plauksiu Kaunan ant plausto, plauksiu su sieliais, pririšė – ir dabar prie daržinės yra, ale kas gi anys. Tai jau geriau dievo nepadarysi, kaip anas norės – taip sutvarkys. Tai gi jau ir tai, va pabuvo kelis metus spakainei, a dabar nepabūsi, ruduo gi buvo lig Naujų Metų, paskum kaip švilptelėjo -30 laipsnių, ir šuliniai užušalo, ir tualetas paspylo, ir būk geras kad nori. Nebuvom pasruošę, užtat pamiršom, keturis ar penkis metus pabuvom laisvai, tai kur gi tau, nebuvo šalčių nigdi. Va tiktai šiumet žybt – ir gatava, sutvarkė. Buvom atpratę nuo šalčio, tai visi susrietę ir voliojasi. A šiumet matai kiek malkų už svirno buvo prikrauta, mažai beliko – kūrenom. Matai do pirtis daug praryją.

Nebėr dabar klientų. Buva skrabai, prausėsi. Paskui Linas dar rozu buvo, nuspraust ir pagert. Aš nėjau in juos. Aš neinu, man gi kas, anys kalbu savo turi – griausmas žino kokią, a man tik klausyt. Tai ko gi man ten ait, sakys arielkos nori ar ko.

Nu ne jau. Šidlauckas čia tokis, komisaro pavaduotojas, tai kad jobtvaji tak – tik rudenį gëram, tai ko kaip tu iš Ignalinos išvažiavai, ale pamyslijau netoli važiuos – baisiai smagiai lakia. Tai kardanas nulakė, tai kū ti, skobom dratom sukabinom, tai kas tau laikys, ten gi 12 varžtelių reikia, matai pliancai buvo ir užpakaly, ir ant greičių dėžės. Nu ir aš sakau, dabar kas daryt, važiuot namo – ir namo nedavažiuosi. Sėskis, sako, pasisodino Emkon, į MSV nulakėm, dvidešimt keturis varžtelius ant aštuonių, brat, davė naujus naujausiai, net žiba, dabar, misliju, reikia prisukt kiek, pakol nuvažiuosiu, a paskui nususukt, jeigu eis man dirbt. Ale kaip nuvariau, kaip pradėjo dūmai eit, iš radiatoriaus eina garai, undenio niekur nėra, tai tik ant sankryžų privažiuoji, tai tik rodo inspektoriai – greičiau važiuok skradžiai. Tai man, sakau, geriau kai jūs skubinat.

Oi, brat, atidirbau visokiai, ir šūdas – ir nieko aš nepridirbau. Malkom par mus nė vienos nebuva, tik Ukmergėj buva, o mes ZIS-5 turėjom. Ukmergėj buvau mėnasį laiko, pavadavau kitų, tai tadu mani atjodė su šitom malkom, su čiurkom. Tadū mėnesį kai atbuvau, tai nelaidžia manį važiuot namo – čia tau ir butu duosim, ir šeimyną, ir ganiava bus, ir visa ko. Eik tu skradžiai, sakau, su savo mašinu šitu. I aš nebuva.

Atvažiavau. Tai kū gi ti. Vėl ant ZIS-5. Tai penkis metus su puse be stabdžių atvažinėti – va gi matai kai sumušta gyslos. Prilaki, Vilniuje važiuodamas, dega žalia šviesa, da gal perlaksiu. Tik baigi privažiuot – žybt ir perjungė. Tai tadū iš ketvirto pirman pokol nueini, tai tadū da stabdžiai bugtai buvo, da kojom mygi, ir rankinį trauki, ale kad nieko nėra – numalšini bėgiais. Tai, būdavo, niekas nevažiuoja. Reikėdavo važiuot detalių, kū gi ti ZIS-5 šitiems, Klaipėdon, ti visur, niekas nevažiuoja. Man kaip durniui, iš mokyklos atėjau, tai parodė – ut tiltas priekinis, ut užpakalinis, ut rėmas, motoras, sako pašaly suskrausi ir važiuosi. Nei aš jo, gyvatės, kroviau nigdi. Reikėjo – suskroviau ir važinėjau. Viršininkas ant mani užpyko, su juo nesizdrastvuju, iš ministerijos mani pasišaukė kursuosna, nu ir atvargau visų laikų.

Tai paskui kai tas viršininkas išėjo, kitas atsistojo – mano klasiokas. Nu ir atėjo Uralas, trijų tonų su puse, su stabdžiais hidrauliniiais. ZIS-5 mechaniniai stabdžiai, a mechaniniai – pakrovei, lingės išsitempė – net balti barabanai pakol atvažiuoji dešimt kilometrų, i kaladėlas sudega. I viso gero, i stabdžių nėra. Nu tai tadū, būdavo, Klaipėdon važiuot – niekas nevažiuoja, bijo. Mysliju, griausmas čia, ant žmogaus jei

neužvažiuosiu – tai man gi kas. A Klaipėdon važiuot man būdavo gerai apsimoka. Rytą anksti išvažiuoji, vakare atvažiuoji. O ką gi tenai, gal

Septyniasdešimt penki kilometrai vienan galan buvo, nuvežt Švenčionėliusna Depun, daug kilometrų buvo. Tai paskui užkabino lentas, kad 50 kilometrų valandon važiuotum greičiu, a kū gi ti, a kad šiteip – dviejų reisų nepadarai, norma neišeina. A kai du reisu padarai - jau pusantros normos, va matai kaip. Tai, būdavo, tadu kraunam jau kiek lenda mašinon, ir du važtaraščius rašom. Ale kai suluš – argi sunešiosi medį, niekaip. Ir streikavom, visko buvo.

Pirma buvo su malkom, kai mokinausi. Ta pati mašina kaip ZIS-5, tik kuzovas ir apačioje filtras padaryti dujoms, visiems velniam skirstyt. A paskui, po šitai, penkis metus su puse ZIS-5 atvažinėjau be stabdžių. Tadų Uralą gavau, tai Uralu pravažinėjau 11 metų. Stabdžiai buvo, tai geri. Kariuomenei prirašė manį, tai , būdavo, jei kokia trivoga, gyvatė, lopetas indėjo - ir važiuok, kad ana skradžiai. Tadų gavau ZIL STO TRIDCAT, tai padirbėjau aš ja gal 12 metų, nu brol, mašina gera. Bet sankabos nēr, nors tu ko nori. Miške tik biški pabuksavai, žinai – tokiu priekabu, išvažiuok kad nori miške nebuksavis. Tai tik pasisūpei kiek – užusvilo sankaba – lisk apačion, a ne tai neparvažiuosi niekaip. A vot ZIS-5 ir Uralo – dvidiskės. Taigi po 5 metus, po 12 metų išvažinėjau – sankabos neraz neklepojau. A šitų gyvatę, būdavo, reikia vežiotis už nugaros diskų susklepotą, būdavo, miške paskeisdavom, žinai kokis gorius, greičių dėžę reik traukt. A kai reik – ir darai. A kū gi padarysi, matai. Oi brat, vargom drūtai, vargo bitės buvom. Gaudavau, faktiškai važinėjau jau su stiebais, gaudavau penkis - šešis šimtus rublių. Kas malkas vežė – mažiau gaudavo, ale anys kokiam šeiminkui užvežė, išvertė – desiatkų duoda. Šoperiai pasdarydavom patys, kilometrus darašydavom, buvo daug delų, neišposakosi. Kilometrus darašėm, tadų atskaitė už benzinų. A už benzinų kaip atskaitė, kaip po 32 rublius sumokėjom, tadų pasitaisėm mašinas, putiovkas pasiėmėm, mekanikui pasrašyt davėm, pasrašė kad kraunas mašinos – ir mes prie dispečerinės sustatėm eiliu va šitep. Ir sakau – kas važiuos, žinokit kad daugiau neatvažiuosit čionai. Sakom, senos mašinos, visa kas, sėsk mekanikas, sėsk inžinierius ir tikrinkit, kur mes važiuojam per aštuonias valandas, kiek benzino sudeginam. Niekas nesėdo. Sakau, mes savo mašinų neturim, savom nepilam ir benzinu netargujem. Tai buvom iki pusė trijų. Direktorius klausia, ką gi čia agituoja anys? A vot, sako, anys

kelia šumą. A mum užplombavo ščitoki keturias plombas, in reičių dėžy keturias plombas – kad jau niekur nepajudėsi, spidometro nepavarysi. Mes ir nevarom, kam mum varyt, aina griausmas. Tadu laukiam, kadu gi ateis kas važiuot. Ateina direktorius – tai ko nevažiuojat? A mum skaitydavo antru klase per mišku kai važiuoji, kelmai, duobės. Stovėjom, stovėjom, nevažiuoja nė vienas. Tadu kas kurija – kurija, kas valgo – valgo, jau pietūs atėja – nevažiuojam. Tadu jau dispečeris šaukia, sako – ateikit vienas čianai. Buvo Ribokas jaunesnis, sakau – eik tu, razumnesnis, ko ten šaukia? Tas nuėjo – ateina. Dabar, sako, tau liepė eit. Nu, aš nuėjau ir stoviu kaip ubagas duryse atsistojęs. Sako, vyrai, jus nestreikuokite, kaip dirbot taip ir dirbkit, kaip spidometrus varėt – taip ir varykite, plombų šitų nepaturakit nieka, tiktai nestreikuokit, be šiunde žinat kiek – du šimtai kubikų – praplyvajet, neišvežta. Planas mums dega. A mums kas, svarbu planas tas, mes ieškom teisybės, savo pinigais, savo benzinu jau jum planų neišpildysime. Tadu i vėl, kaip šiteip pasakēm, stačiom galvom iš dispečerinės ir išriedėjam. I vis tiek padarēm lig ryto po du reisu. Septyniasdešimt penki kilometrai vienan galan, du reisai reikia pakraut, yr delų. Tadu ir pasakė direktorius – anys nereikia pikdyt, kur dirbom – visi pirmūnai buvom, išvežēm pirmieji, planus pildom pirmieji.

Manys kaip neleido pensijon, eik anys skradžiai. Penkiasdešim penkių metų pensijon išėjau – sunkioji pramonė skaites, visu laiku su priekabu. Neik tu, būk, bus tau lengvatos visos. Sakau, man nusbodo – nereikia. Atadaviau gerų mašinų, remontuot nereikėjo.

Tiktai vienu rozu pasakiau dispečerinėj, jau pravažiavau labai daug, jau ryti kaip užvedi – tai indėklai cik cik cik. Mašinų gi labai gerai girdėdavau, dar tadu ne kurčias buvau. Sakau, reikia indėklų man mašinai, dispečerinėn nuėjęs. Direktorius, Mekanikas ir Dispečerė buvo, šiteip ir šiteip, sakau – toli aš jau nenuvažiuosiu. Pasakiau, brač, dvi nedelės priekin da. Tai kai užurake Drektorius, Mekanikas, planai mum dega, kai reiks – motoras tau bus naujas. Važiuoju antroj nedelėj paskrovęs, jau saugadavau, nekraudavau pilnos, be man užkraus ant peties – reiks nupirkt motoras.

Normų kraunu – ir viskas. Parvažiavau iš miško gal kokius 15 kilometrų – tuoj pat ažukala visa kas, gatava. Tadu nuėjau Sovchozo kontoron, šiteip ir šiteip – ažukalo. Tadu kranų atvarė. Kranas atatysė. Atatisė, jau aš nenuvežiau Švenčionėliuosna, aš garaže žybt – ir išmečiau. Ant rytojaus kas do voina pats Direktorius buvai, ir

Mekanikas buvai kai sakė, kad reikia indėklai dėt, dvi nedelios priekin perspėjo jus. O, sako, visu laiku vežė anas po du reišus. Tai kai pradėjo ieškot, tai kol rado gi motorų. Naujų nēr, visi suplėšyti, sušaldyti, tai ant galo ti kokį radą – reišų padarei ir reik išimt. Direktorius tadu ir sako, praudu anys sakė, tadu reikėja daryt. Būdavo, direktorius supyksta, ale mylėjo mani drūtai, aš gi bendrabuty gyvenau, jei direktoriui reikia nuvažiuot Juodakumpin, didelė įlanka Dringio ežere, in

mergas – ateina jau. Aš prašiusos prausykloje – ateina. Nu, kaip sekas? A nieka, gerai, penkis reišus padariau, virš normos. Privargai? Ne, ku čia privargsi kai negenda niekas. Klausia, ar pas žmonų nori? Aš matau, kad anas nori. Mysliu, kaip čia bus dabar? Man gi nesnori važiuot. Žinai gi, per dienų atidirbus karštyje. Nu, pavažiuojam Juodakumpin, sako, pas žmonų nueisi. Vasaros laiku, atvažiuoji kokių puse vienuolikos, dvylikos Juodakumpin, sako – atvažiuosi trijom. Nei miegot. Nu gerai. A boba jau gaudė jį, mani sekdamo net koju primygus. Tadu, mysliau, bobu gi lauks prie dispečerinės vartų ir nelais mani invažiuot garažan. Nu kur gulsi, trijom valandom važiuot, tik apsinuodysi miegu. Tai aš nusiyrčiau, žuvų prigaudžiau pusė terbos su sietka, dabar, mysliju, vežt reik jam, žinau, kad boba pastiks. Ana vis sakydavo – tai kol gi anas girtas, a tu negirtas? Sakau, kaip gi aš vežiosiu Direktorių, šoperis girtas. **Absurdas.** Nu gerai dabar, važiuojam, anas jau gatavas. Privažiuojam prie dispečerinės vartų, šviesom sumirksėjau – nedaro. Stovi sargė ir jo boba. Sakau, Direktoriau, tavo žmona stovi prie vartų, neleidžia. Ateina, sako – vėl girtas. Davė davė, pleškėjo pleškėjo, anas tyli, ne pusės žodžio nesako. Gerai, aš stoviu, manys nelaidžia. Tadu anas sako – einam namo. Jis girtas, nežinojo, kad žuvų pas manį yra. Tai kur anas prigėra?

Tai, sakau, žuvavo ir prisryjo. Tadu, jį jau vedasi, sakau – Direktoriau, pasiimk žuvis gaudei, gaudei – ir palieki.

Ryti aš miegu, mysliju, ar anas prismins kaip buvo? Anas gali lig vienuolikai miegot, a man gi būdavo septynioms reikia būtinai paskelt ir ait. Žinai, kol važiuosi, pasitaisyt mašinų, visa kū. Kak raz, mašinu pasitaisiau, važiuoju nuo kolonkos – atbėga anas. Asitraiškanoję akys, padavė ranku – *mirsiu, aš tavys neužmiršiu*, kaip tu manį išpirkai iš bėdos. Anys gi buvo komunistai. Kaip ateina mašina vis komunistam. Tadu K. Riliškis buvo partijos sekretorius, jis kitam narėjo šitu mašinu ZIL STO TRIDCAT, o Direktorius – man. Nu ti vaina didelą buvo, net nenarėjau imt po šitokiai, da nesiseks. Ale sekėsi, velniai nejame.

Anas gražus vyras buvo čia apia Bronių Karlona. Nedidckas, garbanotas, juodas.

Bobas, būdavo, net sailį varvina. Partija kaip užsistojo – Varėnan net iš čionai išsiuntė. O Varėnaj pats susdegino. Pajalna lempa kūtį šildė anas, benzininė, trūko, apipylo jį ir sudegė. Norėjau nuvažiuot toža, ale

Čia ir K. Ryliškis, B. Karlonas, Silva. Žigas nu opščem visa Miškų ūkio Valdžia, matai ir aš turiu nuotraukų...

nebuvo vietos, mūsų ūkis važiavo visas, kitą autobusą samdyk – nevažiavau. Anas daug man padėjo, ir aš jam.

Anas man pievą visą iškultūrino. Jeigu jau vežioji Direktarių – visa kū būna. Jeigu pradėsi balbatuot – jau tavys nereiks.

Aš turėjau karakteria biški gera, man gi nesvarbu, a savo, a ti jo. Būdavo, nuvažiuojam, sako sėsk, gerk ir valgyk, ale namo raiks parvažiuot. Anys kortuodavo, ir sėdi per nakt. Pavalgau, sugeriu – daugiau negeriu kaip du šimtu, nežinau kaip kas, laikausi.

Pakliūvau, kai par Silvų srėbiam. Tadu buvo miškininkų diena.

Visų dienų Silva, Vygantas, ašei, Karlonas gėram. Aš visus išvežioju po šito baliaus, tadu jau buvo prisakyta Šakalienei, girininką žmonai, kad neišleisk Skudučio, duok pavalgyt ir sugert, anas per dienų vargo. Sugėriau, Elena Vincas Šakalio žmona, Vinca buvo Vaišniūnų Girnikas, sako – duok raktelius, eik ant šieno, išsimiegosi. Kas man ant šieno nueit išsimiegot, rytą paskelsiu. Silva, kaimynas, kaip pristojo, išprašė raktus - jam važiuot namo. Ir mani traukia.

Visi trys važiuojam su šautuvais. A par man tik dviem kabinoj sėdėt. Skrebai kaip sustabdė – oi. Visi smirda. Kiek sugėręs? Sugėręs, šimtą gramų sugėriau iš abydos.

Vladas Vasiliauskas, Silva Žigas, Vinsas Šakalys, Vygandas Pruncus

O mano dinamą nekrovė. Starteriui baisiai sunkiai reikėdavo naktį užsivest. A per dien, žinai gi, ant starterio. Anys išlipo, o aš atlikau. Tadų kaip puola visokių pačevalnikų mašinon, užvesk. Kū gi tu užvesi, kad starteris neina. Davė, davė, nusodino akumuliatorių. Nieka nebus, neužvesiu. Tadų su Kozlu patysjo, nepatraukia trijų tonų su puse mašinos, davė davė, buksavo buksavo. Inspektorius sako, užvesk, tau bus per puse lengviau. Užvedžiau. Nu tai tadų nuvežė manį su Kazlu. Žiūri, Inžinierius su motociklu važiuoja. O, tavo gi draugas važiuoja. Ir tų Kazlan. Sakau, griausmas gi tavi atanešė? O kas tau atanešė? Sakau, manį iš namų paėmė. O manį – iš kelio. Nu tadų gerai, nuvažiavom. Šitas neprispažįsta, nepasrašo dokumentų anį, kad gėręs. Nu gi tadų abudei mašinon ir ambulatorijon. O aš gi jokios sviazės neturėjau ambulatorijoje. Stiklinėn davė papūst, daktarė sako – ligtai yr kiek, ale nedaug. Ir užrašė šiteip šitan aktan. O tam jau užrašė visu dozį. Tadų Direktorius sužinojo, žinai, sekmadienis, pirmadienis, tik pirmadienį sužinojo, kad man teip atsitiko. Pirmadienį klausia – kur mašina, sakau – milicijoj uždaryta. Su mekaniku nuėjom, mekanikas parsvarė mašiną, o mano teisės – jau tenai. Nu ir aš mysliju, ką čia daryt? Keturiš šimtus rublių turiu. Išsipirkčiau, neturiu pažistamo gero. Tadų možna buvo išsipirkt. Tadų keturias dienas sukau gaikas svetimiems, a paskui nusbodo man sėdėt, pamačiau – Direktorius namo

eina valgyt. Ir aš einu. Sakau, Direktoriau, nusbodo man gaikas sukt, visi juokiasi. A Direktorius negali sakyti, kad aš tau padėsiu. Tadu anas už telefono, visur suskambino. Vytautas Sipavičius inspektoriaus bobų mokino grot akordeonu, pas manį – ir daug draugų, kur už manį laiko. Direktorius klausia, ar turi pinigų? Turiu keturis šimtus. Gana, užteks. Nupirk išgert, radi kalbos. O javapjūtė,

nėr kur arelkas gaut. Griausmas žino, kiek ti jų bus, kiek arelkas pirkt. Dvidešimt penkis rublius daviau, kad duotų man penkis litrus arielkos. Tadu ešerių keturis kilogramus pajamiau. Nuvežiau dešrų, alaus, liminadą – pilnų čiumodanų, už keturis šimtus rublių tadu možna buvo nupirkt ko nori. Tai niekas

nieko nevalgė, ale kaip išgyrė už žuvis. Sako, jei nori, gaunu duot teises, ale kai teismas bus – reiks gražint. Oi ne, sakau, jei duodi – tai duok, nešydik. Nejamiau, nereikia sakau. Tadu raudonan kampelin pasisodino kaip areštantų, kas ti dėjos! I tas pats Silva pasiūlė metam laiko kas mėnesį po dvidešimt penkis rublius atskaityt. Viešpatie tu mano, metam laiko, tiek pinigų atiduot. Nu gerai. Tadu Dispečerius sako, aš jo nigdi nemačiau girto. Tadu viršininkas. Viršininkas, praudų, labai už mane laikė. Tadu direktorius kaip atsistojo – aš dabar visiems pabrėžiu, kas daugiau šiteip praskals – trim metam teises atimt be jokių kalbų, be jokių nuolaidų. O jam dabar reikia dovanot, bu niekuomet nepastebėjo niekas, kad anas sugėręs. Tadu gi publikų klausia, o visi gi šoperiai – atiduot, atiduot. Ir atadavę.

Matai kaip išeina, Silva meistras buvo, aš jį vežiojau. Anas pasiūlė dvidešimt penkis rublius kas mėnesį. Dvidešimt penki rubliai tai žinai koks pinigas buvo, restorane už tiek būdavo pasėdi da per nakt. O čia – kas mėnuo. Aš gi milijono neuždirbu.

Tadu kai išsikapsčiau, man Sipavičius duoda teises, sakau – daugiau užu šitokį nebus, čia klaida didelė buvo. Nu tai gerai, klaida tai klaida. Tadu Vytas pieninėj dirbo ant Latvijos. Būdavo, reik susirinkiman – taigi kur gi griausmas, tuoj visus Vytas veža. Veždavo, iš Pabradės kaip važiuosi, Pilsudskio yra dvaras, tu ne kurse dela, už

Pabradės pavažiavus gelžkelį pravažiuoji, du kilometru, miškan tik įvažiuoji, po dešine,

ir važiuoji. Lenkų prezidento Pilsudskio dvaras ti buvo. Tai ti būdavo mus visų alkoholikų pjankos. Vytas užuvažė juos tenai, anys išsidėstė, geria, valgo, jam siūlė sugert šimtų gramų, sako – aš vairuotojas, negersiu. Tai jau tėvas pamokino, kad negerk, sako. Tėvas tai daug manį kų mokino, bet šito tai nepasakė, bet aš žinau, kad man nereikia.

Tadu po to vėl važiavau, Moskvičium kur turėjau anksčiau, metalo laužan už šimta dvidešimt atidaviau, važiuoju, treška, braška. Stabdo Inspektorius. Ateina, kur važiuoji? Tavo, brole, glušitelis baisiai garsiai dirba. Važiuoju taisyt, gal Gaveikėnuose dirba? Išsipliontuojau, ir nieko. Aš žmogaus neužmušiau, manis nepagausi nigdi. Turiu da judėjimo taisyklių, ale senos. Ale

vistiek da įrodyt galiu kai ką. Buvau opatnas šoperis, žmonėm geras. Išėjau pensijon – a kas daryt? Pensija sto dvidešimt. Anksčiau turistų buvo labai daug. O dabar – paklausia kiek už naktį, sakau 10 litų. O, kaip Palangoj. Negyvenk – sakau.

Aš myliu kompaniją, pasakysiu. Ale jei tu per 6 metus nė rozo neatvažiavai, ale tik šidiji, tai jau blogai. Tadu man pasakė anūkas, kad šeštadienį atvažiuos. Sėdim, laukiam, mašinos eina nuo Ginučių, šviečia ilgosios. Ale anūkas sako – eik tu, kaimo Jurgi, kas gi in tau važiuos, einam kambarin ir geriam. Ne, tai kad jau klausia, kada tavo gimtadienis, kaip aš nesakysiu. O kaip atvažiuot – nėra žmogaus. Ašei nuo keturiasdešimt penktų gyvenu Trainišky, tai pirmu rozu užpernai apvogė. Par mus nei

raktų buvo, nei spynų, nei duris rakindavam. Niekas, any. Paėmė dvi sietkas, briedžio ragus gražius turėjau, vieną intvėriau – nusibodo, sakau, rytoj intversiu kitą, palikau ant stalo. Ant rytojaus ateina kaimynas Kazys, sako – mano 50 metrų buvo šlangos nuo siurblio daržams laistyt, sako, nėra, pavogtas. A Vytas taisė mašiną. Sako, bėk, dabok, gal ir tavo siurblio nėra su

šlangais. Nueinu – yr. aš ir vėl dėmesio nekreipiu. Paskui, ko man reikėjo, daboku – briedžio ragų nėra, tas kuris pašaly nukritęs – yr, o kur lentelon indėtas – nėra. Dabar, kai čia yra mįsliju. Ale tu rask – laivas, laivan du maišai sietkų indėta, o viršan dar laivas uždėtas. Paimta sietkos. Tadu daboku – nei kalto, nei obliarkos, nei pelialos, ir kirvis da, kalūnas, kur malkom skaldyt buva tokis geras – ir to nėra. Nėr, ir šindi nėra. Sakiau kriminalistui, Rolikai Audriui, gėrėm čia visi skrebai, sakau – su kriminalistais geriu, o vageis aplaido. Tai kas pavogė, klausia. Kad aš žinočiau, tai nuėjęs pasiimčiau.

Tadu po kiek laiko atveža Rolkas dvidešimt kirvių maišų, sako, dabok, maž tavo yr. Padabojau, kad mano kalūno nēr. A paimti kitas – reikia aktas statyt, paimsiu ne savo – vėl tadu negerai. Sakau, mano tai nēr, anas vėl suskrovė. Ale ir kirvių gerų buvo, mysliju – durnas, kad neėmiau. Reikėjo rašytis ir imt. Tadu ir Blindos, Vytauto Tomkaus išplėšė, ir Staševičiaus išplėšė namus – ir televizorius, ir visa kū – nepagavo.

Aš jau nemyslijau katinų laikyt, ale atavežė iš Jonavos. Knopkę tai Danguė Kažiūrienė, tu gi žinai, atavežė, tėti, palaikyk mėnesį, porą. Nu davaite. Tai kaip porą – tai va, matai, šešiolika metų. Ana kai pradėjo vaikus vest, po penkis, šešis. Jau man galas. Myslįjau, sudėt maišan – ir iš trobos. Ale gi atvažiuoja iš Jonavos, visi glosto, iš Panevežio atvažiuoja – šokoladu peni, su vyru nepasdalija, katram su kale gult.

Sakau, Laima, nušausiu aš Knopkį (kaliotė buvo). Ajėzau, deduk, nešauk, aš tau kiek reikia mokėsiu. Buvo, žinai, užpuolęs niežas, vaikai atvažiuoja, visi glosto, nu sakau, jeigu kokia škaradna liga. Laima Žigienė nulakė Ignalinon, atvežė daktarų – veterinarų. Atsivežė vaistų, visa kū. Ana man sako, aš išvažiuoju, kol aš atvažiuosiu – tau reiks po du rozu patept. Aš jau netepsiu, sakau, būk rami. Tadu atsivežė kokių ukolų, tadu važiavo Ignalinon, veterinarų atsivežė, ukolus leido. Taigi, matai, durnius kokius.

Ale

Knopkė razumna
buva. Išeidavo
Laima grybaut
miškan, miškus
mažai žinojo, a
su Knopke eina
kur nori, ir
grybaut, ir
meškeriot, visur.
Su Albertu

Skudučiu mus nuvažiavo miškan ir užbludijo, mašinos neranda abudei. Albertas sako, gyvate, lig čia pastatėm mašinų – nēr. I Knopkė su jais ulioja. Pusė dienos mašinos neranda. Tiktai pasakėm – Knopke, važiuojam namo, tai tuoj kaip kulka priekin,

atsigręžus padaboją – eini, ir vėl ana priekin, suvis ant mašinos atavedė. Tegu ana numiršta savo smertim. Ir man škada. A dabar, kai paseno, tai tik palydi lik ažuolu Laimų, toliau neina. Mašinon sėda – vežk, kur nori.

Turėjau banke 60 tūkstančių. Kai išėjau pensijon, su kumeliais pradėjau targuitis. Stovėjau Miškų ūky 20 metų mašinos eilėje. Ateina mašina, gauna kas metai. Tai partiniams – a tau, bandite, nēr. Tai stovėjau dvidešimt metų, a po to pasakiau – nebereikia, nepirksiu mašinos. Tai Silvai Žigui, (berniokui Lioniu davė, suvažinėta Moskvičių, tai ašei atvariau iš Ignalinos. Susirinko visi, tai jo berniokas, Lionis, opatnas, norėjo mašinos. Kumelius kai pradėjau ugdyt, šešis kumelius užugdžiau. Ale gi atidaužė, po ratais tysė net iš Vaidžiuškių. Po ratais gulėjau, o mane vežė. Nugara buvo nubrozdinta, alkūnės. Žmona sako, jau tu mirsi nuo šitų kumelių, ale kū, reikia dirbt, reikia.

Tai būdavo, prie kumelių du veršius supeniu po 500 kilogramų. Su sandėlininku suėjau. Su mašina nuvažiuoji, du veršius pridudi, du kiauliu papjaunu po 300 kilogramų, a kū man daugiau reikia. Ir su visais gerai, direktorius atvažiuoja Žūvų ūkia, tų pasodinęs prigirdau kaip aulų. Tai 60 tūkstančių per keturis metus ir prisvariau bankan. Ale nuėjo dykai. Dabar Žūvų ūkis baigėsi, Birutė dirbo buhalterė, tai dėl Jonalaukio, vilos, kariavo labai drūtai. Ana pinigų neturi, jai mažai, tai keturis tūkstančius padengiau. Tadu anys išgrojo Jonalaukį, tadu kiti gandus paleido, kad sudeginsim. Sudegins – tadu nēr vygodos. Reik storotis, kad parduot greičiau. Tai razum ir pardavė, padarė oborotą. Ale pas direktorių Žūvų ūkio nusekė šita vila. Tadu, sako, išlošėm – ale kas vadovaus, vadovo razumno reik. Ir baseinai, visi kiti velniai, matai kiek darbo, reik turēt objektas. Paprastas mužikas inėjęs – kū gi tu darysi. Tai ir mano tūkstančiai prapuola, ir visa kas.

Visiem padėjau, Albertui nupirkau mašiną, Moskvičiuką. Tik išsiskyrė, pasakė bobas, uošvienė pasakė – mes jį paliksime nuogą ir basą. A, Kazys Ribokas, komisaras, Moskvičiuką parduoda. Sakau, Kazy, kiek nori? Sako, tūkstantį duosi? Duosiu. Aš Albertui po teismo ir nupirkau. Anas po teismo Nijoliu sustinka, ana – mašinoj

važiuoja. A uošvienė mįslijo. A matai, koks durnas buvo bobų projektas – išsiskirk, išsiteisk, butą parduodam ir važiuojam Latvijon. A kai teisės, Albertas savo buto dalį

vaikam paskyrė, sako, aš paskiriu vaikams, man nereikia nieko. O kaip vaikams – be aštuoniolikos metų nė krust. Tadu ir siuda, ir tuda, in Marytę lakstė su šampanais, likeriais – padėk. Bet Albertas jei pasakė – kaip kirviu atkirto. Jei man, būdavo, veža pašarus kumeliam, paklausiu, katram laike atvažiuosi? Lauk manys tuo ir tuo laiku. Ale tik neišeik ant kelio, apsisukė ir nuvažiavo. Anas kaip traukinys, pasakė, kad atvažiuosiu – būk ramus, atvažiuos. A kitas maliauduoja maliauduoja, ir nieks nesgauna.

Čėdik kojas senatvėn, žinai kaip būdavo. Aštuoniolika kilometrų Saldutiškin nueik vienan galan ir ateik. Ir šešiolika kilogramų atnešk už nugaros maisto. Prie vokiečių, mes būdavo, su pusbroliu užsdirbdavom šiteip. Ateina raidė S – jau eik. Tai pas babutę paprašom, duoda markes kelias, kad ana mum. A tadu per pusę pasdalijam ir nešam. A dabar va kojų nēr. Jau aš žinau, būdavo einam, prieš Almajų atsisėst ant kriaušiaus, pailsėt – ir užmigta mus abiejų su pusbroliu. Tai iš po Almajo užėjo žmogus, senas, ei, brol, sako, vaikai, taip negražu, einam in man, rytoj ryta eisit. Anas gi pats suprato, kad mes jau gatavi. Sakom, negalim mes miegot. Ale vedė, nusivedė, nu gerai, nuėjom. Bet mus ieškot gi eis iš namų, antru reisu neateina žmonės. Tadu pabuvom, sakom, mes akur negulsma, nesėsma – eisma. Tai po Almajo sustikom, tėvai ateina, naštas kai nuėmė, tai gerai jau suvis. Šešiolika kilogramų piemeniui – tai sveria. Dirbau drūtai. Aš tep pamyslijau. Būdavo, einu Saldutiškin. Obuoliai, matau, po obelim. O tu žinai, jaunam kaip noris obuolio. Myslijau, kaip čia pavogt tas obuolys. Eina bobutė koki tai, sena, su lazdelu. Sakau, mamyte, ar negalima pora obuoliukų paimti? Ajėzau, vaikeliai, imkit maišų, matai kiek jų prikrite. Nu tai kū gi, prisrinkom, už marškinių, ir einam Saldutiškin. Prikrimtom, tai vidurius kaip paleido! Mes mandagūs buvom, ale daug ir durnumo buvo. Jau kaip pragyventa amžius mano, tai jau, vaikai, nenorėkit.

Aš visų amžių, nuo keturiolikos metų, šnapso geriu. Už tai aštuoniasdešimt ir gyvenu, a tai bučiau išstipęs. Ale kai rūkiau, tai ant rytojaus labai galvą skaudėdavo nuo šnapso. O kai pamečiau – gali gert kiek nori, o ant rytojaus paskėlai – ir eik šienaut. Buvo Aušrinės ir Deivido gimtadieniai, liepos

mėnesį, vieno gal aštunto, kito gal dešimto. Kazys ateina, klausia – nepradėjai gert? Ne, sakau, valdžia dar yr, rytoj gal. Ale, sako, aš du šimtai gramų sugėriau, parėjau namo – niekas nepažino. Jei taip gerai eis, tai tu būsi mano draugas, kožną dieną butelį sugersma – ir daugiau negersma. Nu gerai, paūtarojom, sakau – daugiau negerk. Žiūriu, jau eina su pusbonke in bobu, jau pusė nugerta. Išgėrė, tadu ant dviračio – ir pašol Vaišniūnuosna. Nuvažiavo, sutiko Audrių, nu Audriau, vežk manį Ignalinon, dviratį patvirtėn kaip davė. Nuvežė Ignalinon, sako, dabar, Audriau, būk laisvas, manis nieieškok, aš parvažiuosiu autobusu. Tai matai, sesuo yra, pamatė gal, kad keveriojasi, vanagam paskambino – tai kaip atlakė, tai kaip išvežė – dvi savaites nebuvo. Atvažiuoja – kaip popierius baltas, jį gal išpompavo, ir baigta tadu, ir daugiau negeria, pasibaigė visos kanetelijos. Vot, sakau, prigėriau su draugu.

Iki aštuoniolikai metų aš sigareta burnoj neturėjau. Tad, kaip su žmona susdraugavau, tai ana, būdavo, iš tėvo papirosus vagia, duodavo darbininkam, ateidavo

pusbrolis. Pusbrolis armoniką turėjo, einam vakarot – duoda papirosų, tai kaip nekurit, sakys durnas ar įsiūtęs, nekurija, nuo mergos neima. Pradėjau. Pradėjau, paskum, kaip apsiženijau, sako smirdi. Sakau, atnešk portfeliuku – atnešė. Kirvį pasiėmiau – nekapok, nakapok. A “Kastytis” cigaretai kaip baigėsi, ir aš pamečiau rūkyt. Baisiai

man bloga būdavo, “Jūratė”, visokie velniai, būdavo prosta vemiu žaliom putom. Pasgėriau, keturias dienas prabuvau, vėl pasgėriau, vėl keturias dienas prabuvau, tris

rozus šiteip pasgėriau – ir mečiau kūryt. Baisiai durna buvo. Kiti turi “Kastyčio”, smalija, ale teip nusistačiau kad nekurisiu, ir nekurijau. Rūkymas – durnių darbas, ir rūbai smirda.

Mane iš miško paėmė. Pamatė, kad parėjom, paslėpę visu amuniciju, brauningus, tik už pusės valandos ir apsisėmė. Sakom, durniai, palikom ginklus.

Ale būtų ir tėvus sukapoję, ir sudeginę namus. Nu ir gatava, inlėkė, štiku indurė į krūtinę. Nu tai ko gi, sakau, aš gi be ginklo, durkit, kad jau jums reikia. Da ladno, katrų metų gimimo? Sakau, dvidešimt septintų, tadų tų metų dar į kariuomenę nereikėjo, ale klasiokas gi su vintovke – sako meluoja, ėjom į mokyklą abudei, dvidešimt šeštų.

Ruoškis! Aštuoniolika metų suėjo, ir reikėjo eit, ale gerai kad nėjau – tiurmoje pabuvau, po sargyba, niekas nekliudė. Ant cymanto gulėjau, ale gi, būdavo, spakainei, nedrebi. Pusantrų metų prabuvau. Šaukimą atanešė ir parašė, kad dviem dienom sulaikytas tik buvau. A brolis nesutiko – rašykit, kiek buvau sulaikytas. Bet primušė drūtai – kur bunkeriai, kur ginklai? Nesakiau, būtų buvė blogiau. Bet kaip žmogaus neužmušė, taip mušdami? Septynis metus gavau, malakasosas skaitosi,

teisme taip vadindavo. A katrie dvidešimt antrų gimimo – po dešimt metų tiem davė.

Karas baigėsi, amnestija, paleido – tai pėsčias parėjau iš Vilniaus Kompanijoje Silva ir Prunskaus Vinca. Aš jau žinojau, kad paleis. Būdavo, duonos važiuojam kepyklon, mergiotės ten dirbo. Dantį dar vienu man plombavo, nu tai žinai kaip plombavo – aštuoniasdešimt aštuntais nuėjau in daktaru šaknų tūsyti – ir šita plomba buvo kaip ant cveko. Daktarė klausia, kur plombavo? Sakau, Lukišky. Tai kur tas miestas? Sakau, Vilniuje, turmoj. Ištraukė šaknis ir ir tų plombų, sako, parodysiu visiems, kokia plomba. Ir dabar ana man dantis sudėjo. Ir pirtį iškurenau, ir subaliūjom – ale vistiek nieko neišėjo, vistiek pinigų paėmė. Visiems keturi šimtai, man aštuoni šimtai šešiasdešimt litų kainavo.

Kai gulėjau su plaučių uždegimu, kai jau prakutau, tai jau visi mirdavo iš juoko iš manį. Vienam dievai viduriai kaip užsilaikydavo, tai nedeliu česo niekaip nepraeidavo.

Būdavo, sėdi tualete išvien. Atėjo, klausia, kur šitas žmogus? Nu matai, šeštadienį Palūšėn kaip išėjo, tai nežinau, ar grįš šiandien, ar ne. Po trijų valandų atėjo – tai vis dar negrįžo? Ne, dabok rytoj rytą kad būtų. Ateina nuo ryto, o tas tik iš tualetu eina susirietęs diedas, jam gi bloga. Tai kaip šoka ana ant jo – kur buvai? Sako, tualete buvau. Ana sako, Palūšėi gi sakė. Visi iš juoko miršta. Tadu atvedė jaunu, su portfeliu. Sakau, gulk, nu čia tai namai amžini, iš čia niekas neišeina. Va vieną išvežė, tai tau laisva vieta. Anas už portfolio kapt ir dingo. O man daktarė – atskrutėjai, sako, gyvate, žmones gundini. Paskui gerai buvo, pastaisiau, tai man dar tris paras užlaikė lišniau. Pažįstamas daktaras, sako, bijau per anksti išleisti, nes smarkiai sirgai, bijau, kad plaučių džiova nestvertų tavys. Kožną dien švietė, darė. Paskui vakari Vytas atvažiavo su Volga, ir paleido.

Parvažiavom, namai penkiolika parų nekurinti, tai kaip užkurėm – verkia pečiai, eina dūmai. Kai dantis įdėjo, daktarė liepė atvažiuot, jei blogai bus. Dalytės klausia, kur gi tavo tėvas, ko neatvažiuoja? Jam, kai miegodavo, viena žiauna išlėkdavo – paėmė, replėm palenkė, dabar gerai, sako. Ne savi dantys - skonio nėra, lyg pelavinas valgytum.

Gintaras Biržietis

*Šiek tiek apie autorių. Vasaras praleidžia Trainiškyje Algirdo Skudučio Anūkų Sodyboje. Myli gamtą, išvaikščiojęs ir su dviračiu aplankęs visą Ignalinos rajoną. Mėgsta bendrauti su vietiniais žmonėmis. Išklauso jų pasakojimus ir Autentiška kalba aprašo. Su šuniu perėjęs ir miegojęs **Aukštaitijos nacionalinio parko Ažvinčių gamtiniam rezervate**. Gamta jam ne uogos ir grybai, **Jis** ten mato ir jaučia daugiau. Žvejoti irgi ne mėgsta. Labai komunikabilus, bendrauja čionykščia kalba. Fotografuoja ir matyt renka informaciją naujai knygai...*

Palinkėkime Jam kūrybinės sėkmės ir sveikatos

Dr. Leonardas Žigas

